

Västergårds kalvhage

För 35 år sedan, när vi byggde huset vi bor i, skulle jag beskriva för Petter Hansson på Finbergs Byggvaror var jag bodde. Naturligtvis blev det "till vänster längst bort på Hagagatan" som jag beskrev stället han skulle leverera brädor till. Hans replik kom fort och den löd "Jasså, är det du som bor i kalvhagen".

Så småningom när Gunilla och Håkan blivit lite större och det fanns skäl undersöka vart de tog vägen så kollade jag nere i bäckhänget. Fanns det en möjlighet att området där vi bor har varit kalvhage till någon av gårdarna längre upp på backen vid Korngatan, Solgatan och Lingatan, funderade jag?

Men först, vad var en kalvhage i det agrara samhället? Som jag minns det fungerade det på detta sätt: När kon fött kalven och slickat den, när kalven var torr och fin och råmjölken hanterad, flyttades kalven över till en kätte. Där stod den till dess att omständigheterna medgav att den flyttades ut. Det var naturligtvis olämpligt att låta kalven dia. Då fick man varken sötmjolk att

dricka eller grädde till många nyttjanden. Därför måste man skilja ko och kalv åt och detta skedde via kalvhagen. I utsnittet av Härad-

Bit av taggtråden som avgränsade kalvhagen mot bäcken.

Kalvhagens läge i hörnet mellan Bäljane år och fastighetsgränsen. Häradsekonomska kartan 1910.

skartan, ser man begränsningarna av kalvhagen till Västergård eller möjligen Södergård. Dock vet jag inte var stigen gick som traskades 3 gånger per dag.

Kalven eller kalvarna kunde inte lämnas utan tillsyn och det dröjde ett tag innan de kunde leva på enbart vegetabilier, gräs och örter. Två, tre gånger av dagen behövde de och fick åtminstone skummjolk, vilket innebar att någon från gården måste gå till kalvhagen med maten. Detta var ett måste i ur och skur. Runt kalvhagen var stängslat med taggtråd. Jag har kortat in den där taggtråden för att inte ungarna skulle riva sig. Jag lämnade en kort stump kvar för att sågaren, om trädet fälls, inte skall köra klingan i tråden. Trädet med den överväxta tråden växer i stenvallen som skiljer ägorna åt.

Säkerligen använde man som på alla andra ställen kalvhagen som avstjälpningsplats för exempelvis porslinsskärvar, krossat glas och andra föremål man måste göra sig av med. Dock inte på ett slarvigt sätt, utan noggrant nerstoppat

Bilden föreställer resterna av muren i Bäljaneå som skiljer ägoskiftena vid Kalvhagen.

i mellanrummen mellan stenarna i stenmurar och i högar av åkersten. Kalvarna fick inte komma till skada. En annan rest av utnyttjan-

det som avsjälpningsplats är de talrika anhopningarna av honplantor av humle, som finns i kalvhagen. Tydligt har man slängt humleplantor vid flera tillfällen för de växer på åtminstone tre distinkta områden. Så rigorös som hanteringen av honplantorna var är det i det närmaste utslutet att plantorna kommit som frö.

Sten Nilsson påpekade för mig att kalvhagen vid hans föräldrahem inte hette Kalvhagen utan Backavången eller Västervång, beroende på var kalvarna gick respektive sommar. Kalvarna gick i det fallet på trädorna. Jag blir mer och mer säker på att det Petter Hansson sa till mig för 35 år sedan var: "Jasså, är det du som bor i Kalvhagen".

Det är verkligen trevligt med alla olika element i kulturlandskapet.

Sven Ockborn